

تغییرات سرمایه در شرکت‌های تعاونی

سرمایه در شرکت‌های تعاونی متغیر و نامحدود است و می‌توان با فروش سهام به اعضای شرکت و یا قبول اعضای جدید به میزان سرمایه افزوده و یا با بازپرداخت بهای سهام اعضاء سرمایه شرکت را کاهش داد، افزایش و یا کاهش سرمایه بایستی با رعایت مفاد اساسنامه مورد عمل، کلیه قوانین و مقررات مربوطه و تصویب مجمع عمومی صورت گیرد:

۱- افزایش سرمایه

الف- صدور سهام جدید: سرمایه شرکت را می‌توان از طریق صدور سهام جدید افزایش داد، شرکت می‌تواند سهام جدید را برابر مبلغ اسمی بفروشد و یا اینکه مبلغی علاوه بر مبلغ اسمی به عنوان اضافه ارزش سهم از خریداران دریافت کند^۱ تأدیه مبلغ سهام از محل سود تقسیم نشده و یا^۲ اندوخته^۳ قانونی امکان‌پذیر می‌باشد. در این صورت واگذاری سهام جدید به اعضاء به نسبت سهامی که مالکند خواهد بود.

ب- افزایش ارزش اسمی سهام: افزایش سرمایه از طریق بالا بردن مبلغ اسمی سهام موجود در صورتی که برای صاحبان سهام ایجاد تعهد کند ممکن نخواهد بود مگر آنکه کلیه صاحبان سهام با آن موافق باشند. در این صورت افزایش سرمایه باید نقداً پرداخت شود. توضیح اینکه تصمیم‌گیری در این خصوص از اختیارات مجمع عمومی فوق‌العاده می‌باشد که بایستی با حضور تمامی اعضاء تشکیل و با رأی مثبت آنان به تصویب برسد.

۲- کاهش سرمایه

کاهش سرمایه در شرکت‌های تعاونی به دو صورت انجام می‌گیرد:

الف- خروج عضو: در صورت لغو عضویت به سبب استعفا، اخراج، فوت و جه سهام عضو خارج شده «به میزان»^۳ ارزش روز سهام محاسبه^۴ و به دیون تعاونی تبدیل می‌گردد. پس از کسر مالیات متعلقه و بدهی وی به تعاونی باقیمانده به او یا ورثه‌اش پرداخت خواهد شد.

۱- مبلغ اسمی سهام + اضافه ارزش سهم — به اختصار — ارزش روز سهم نامیده می‌شود.

۲- استفاده از $\frac{1}{2}$ اندوخته قانونی بایستی با رعایت دستورالعمل مربوطه صورت گیرد. (بخشنامه شماره ۵/۴۸۷۶ مورخ ۱۳۷۵/۵/۱ معاون امور تعاونی‌ها)

۳- با توجه به اصلاح قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران در مهرماه سال ۱۳۷۷ و اصلاح ماده (۱۵) قانون -سهم و کلیه حقوق و مطالبات عضو برابر مقررات اساسنامه و قرارداد منعقد محاسبه می‌گردد لذا چنانچه روش دیگری به جز محاسبه ارزش روز سهام در اساسنامه قید شده باشد -مبنای محاسبه روش تعیین شده در اساسنامه خواهد بود.

در صورت اعتراض عضو (یاورثه وی) نسبت به ارزش روز محاسبه شده سهام، آنان می توانند موضوع را جهت داوری به اتاق تعاون شهرستان یا استان ذیربط ارجاع و یا از طریق محاکم قضایی و با استفاده از کارشناس رسمی دادگستری نسبت به تقویم ارزش روز سهام اقدام نمایند.

ب- کاهش ارزش سهام: اگر بر اثر زیان های وارده حداقل نصف سرمایه شرکت از میان برود یا تصویب مجمع عمومی فوق العاده سرمایه شرکت به مبلغ سرمایه موجود کاهش می یابد. در این صورت رعایت تساوی حقوق صاحبان سهام الزامی است.

۳- وظایف هیأت مدیره و بازرسان

هیأت مدیره شرکت های تعاونی موظفند تغییرات سرمایه در شرکت را مورد رسیدگی قرار داده و ضمن درج موضوع در دستور کار مجمع عمومی پیشنهادات خود را مستند به گزارش ارزیابی به شرح زیر به مجمع عمومی ارائه دهند.^۱

- میزان افزایش یا کاهش در سرمایه.

- نحوه فروش سهام جدید

- ارزش روز هر سهم^۲

گزارش بازرس یا بازرسان باید شامل اظهار نظر درباره پیشنهادات هیأت مدیره، عوامل و جهات مورد رسیدگی و توجیحات عنوان شده باشد.

۴- مجمع عمومی

مجمع عمومی پس از استماع گزارش هیأت مدیره و بازرسان شرکت و وزارت تعاون - در صورتی که اظهار نظر کرده باشد - در موارد ذیل اتخاذ تصمیم می کند:

- تصویب میزان افزایش یا کاهش در سرمایه شرکت.

- نحوه فروش سهام جدید.

- دادن مأموریت به هیأت مدیره جهت ابطال سهام اعضاء خارج شده و پرداخت ارزش روز

۲

۱ - نسخه ای از گزارش هیأت مدیره به همراه گزارش هیأت ارزیاب بایستی حداقل یکماه قبل از برگزاری مجمع عمومی به بازرسان شرکت و وزارت تعاون تسلیم گردد. در صورت پیشنهاد کاهش ارزش سهام این مدت حداقل ۲۵ روز می باشد. بازرسان و وزارت تعاون موظفند نظر خود را حداقل یک هفته قبل از برگزاری مجمع، به شرکت اطلاع دهند.

۲ - ارزش روز هر سهم توسط هیأت ارزیاب منتخب هیأت مدیره برآورد و کتباً با ذکر مستندات به هیأت مدیره تسلیم می گردد، هیأت مدیره می تواند در سنوات بعد با توجه به وضعیت مالی شرکت و سایر عوامل مؤثر ارزش روز را رأساً به مجمع عمومی پیشنهاد نماید.

سهام آنان.

- تصویب ارزش روز هر سهم برای دوره مالی آینده.

- تصویب تغییرات سرمایه در دوره مالی گذشته.^۱

۵- ارزیابی سهام در شرکت‌های تعاونی

ارزش روز هر سهم در شرکت‌های تعاونی عبارت است از حاصل مابه‌التفاوت داراییهای تجدید ارزیابی شده و بدهی‌ها، تقسیم بر تعداد سهام شرکت. نحوه ارزیابی و ثبت تغییرات به شرح زیر می‌باشد:

الف - ارزیابی دارییها و بدهی‌ها:

۱- داراییها:

۱-۱ - موجودی نقد ریالی اوراق بهادار، سپرده بانکی به ارزش دفتری و با احتساب سود متعلقه، وجوه ارزی به نرخ قابل تسعیر اعلام شده توسط بانک مرکزی.

۱-۲ - حسابه‌ها و اسناد دریافتی، پیش پرداختها متکی به جدول سنی یا در نظر گرفتن ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول به ارزش دفتری.

۱-۳ - موجودی کالا با در نظر گرفتن ذخیره کاهش ارزش موجودی (اقلام ضایعاتی) به ارزش دفتری، در صورت تفاوت فاحش (بیش از ۲۰ درصد) بین ارزش دفتری و ارزش روز، ملاک محاسبه ارزش روز خواهد بود.

۱-۴ - سفارشات مواد و کالا براساس مخارج انجام شده.

۱-۵ - سرمایه گذاری‌ها

- سهام سایر شرکت‌ها و مؤسسات در صورت قیمت گذاری در بورس به قیمت بازار در غیر اینصورت براساس کارشناسی قیمت روز.

- سایر مشارکتها براساس ارزیابی قیمت روز در صورتی که امکان محاسبه ارزش روز وجود نداشته باشد ملاک ارزش ویژه مذکور در آخرین صورت‌های مالی شرکت‌های مزبور می‌باشد.

۱-۶ - زمین، ساختمان، تأسیسات، ماشین آلات، اثاثه اداری، وسائط نقلیه به قیمت قابل تبدیل به نقد در زمان ارزیابی (با فرض تداوم فعالیت و با رعایت اصل احتیاط و پیش‌بینی مالیات و هزینه‌های تبدیل با فرض انجام معامله)

۱ - در صورت انتقال سهام اعضاء به یکدیگر (با موافقت هیأت مدیره) و یا افراد جدید ثبتی در دفاتر قانونی (روزنامه و کل) صورت نمی‌گیرد و مشخصات عضو جدید در دفتر سهام درج می‌گردد.

۲- انتقال سهام اعضاء شرکت به هیأت مدیره و بازرسان و اقبای طبقه اول آنان بایستی پس از اخذ موافقت ادارات کل تعاون (دفاتر ستادی ذیربط در مورد تعاونی‌های فرااستانی) صورت گیرد.

۷-۱ - سایر دارائیه‌ها از قبیل امتیاز آب، برق، تلفن، گاز، به قیمت روز و سایر امتیازات و سرقفلی و علائم تجاری به قیمت قابل تبدیل به نقد (با رعایت اصل احتیاط و پیش‌بینی هزینه‌های تبدیل با فرض انجام معامله)

۲- ارزیابی بدهی‌ها:

۱- ۲ - حسابهای پرداختنی، پیش‌دریافته‌ها، وام‌ها (با احتساب کارمزد متعلقه تا زمان ارزیابی) به قیمت دفتری

۲- ۲ - محاسبه ذخیره مالیات «سوابق مالیاتی شرکت در ۳ سال ما قبل زمان ارزیابی مالیات ابرازی، تشخیصی، قطعی) می‌تواند ملاک محاسبه قرار گیرد.»

۳- ۲ - محاسبه ذخیره سنوات خدمت کارکنان معادل متوسط مقرر در قانون کار در ازای سالهای خدمت آنان.

۴- ۲ - محاسبه ذخیره قانونی وضع شده قبل از تطبیق اساسنامه با قانون تعاون (مصوب سال ۷۰) و سود تقسیم نشده سنوات قبل به قیمت دفتری.

توضیح: ارزش افزوده حاصل از تجدید ارزیابی داراییهای ثابت و نامشهود اکتیاع شده قبل از تطبیق اساسنامه شرکت با قانون تعاون (مصوب سال ۱۳۷۰) در صورتی‌که خارج از حدود عملیات جاری آنان باشد به عنوان ذخیره قانونی محسوب می‌گردد.

ب- ثبت تغییرات در دفاتر قانونی:

۱- هیچگونه ثبتی در خصوص تجدید ارزیابی انجام شده در دفاتر قانونی شرکت صورت نمی‌گیرد.

۲- مابه‌التفاوت ارزش اضافه سهام دریافتی و پرداختی به حساب «اعضاء بابت تجدید ارزیابی» منتقل می‌شود.

توضیح: باتوجه به عدم محدودیت ورود و خروج عضو در تعاونی‌ها به لحاظ رعایت اصل احتیاط و اصل تداوم فعالیت مانده بستانکار حساب‌اعضاء بابت تجدید ارزیابی ماهیت اندوخته دارد.

۳- در صورت فروش سهام بیش از مبلغ اسمی و دریافت وجه «حساب بانک» معادل ارزش روز سهام خریداری بدهکار «حساب سرمایه» معادل ارزش اسمی سهام و «حساب‌اعضاء بابت تجدید ارزیابی» معادل ارزش اضافه بستانکار می‌شود.

۴- در صورت خروج عضو و پرداخت ارزش سهام بیش از مبلغ اسمی «حساب سرمایه» معادل مبلغ اسمی سهام باطل شده و «حساب‌اعضاء بابت تجدید ارزیابی» معادل ارزش اضافه بدهکار، حساب بانک معادل ارزش ویژه پرداختی (و حساب مالیات معادل مالیات متعلقه) بستانکار می‌شود.